

YUQORI MALAKALI QILICHBOZLARNI TAYYORLASHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH

M. E. Davranova

Qo'qon davlat universiteti talabasi

Annotatsiya. Maqolada yuqori malakali qilichbozlarni tayyorlash jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati va samaradorligi o'rganilgan. Tadqiqotning dolzarbligi sportchilarning texnik, taktik va jismoniy tayyorgarligini oshirishda ilg'or metodik yondashuvlar, shuningdek interaktiv, simulyatsion va video-analitik usullarni qo'llash zarurligida namoyon bo'ladi.

Maqolada yuqori malakali qilichbozlarni tayyorlash jarayonida pedagogik texnologiyalarni joriy etishning asosiy yo'nalishlari ko'rsatib berilgan: individual yondashuvni ta'minlash, mashg'ulotlarni bosqichma-bosqich murakkablashtirish, video tahlil va simulyatsion mashqlarni qo'llash. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash sportchilarning texnik mahoratini, tezkorlik va koordinatsiya qobiliyatini oshirishga, shuningdek, ularning raqobatbardoshligini va motivatsiyasini kuchaytirishga yordam beradi.

Maqolada berilgan tavsiyalar murabbiylar, trenerlar va sport pedagoglari tomonidan yuqori malakali qilichbozlarni tayyorlash jarayonida samarali qo'llanilishi mumkin.

Kalit so'zlar: yuqori malakali qilichbozlar, pedagogik texnologiyalar, zamonaviy metodika, jismoniy tayyorgarlik, texnika va taktika, individual yondashuv, sport mashg'ulotlari.

Kirish. Yuqori malakali qilichbozlarni tayyorlash jarayoni sportning eng murakkab va ko'p qirrali yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Mazkur jarayon sportchining texnik, taktika va jismoniy tayyorgarligini kompleks ravishda rivojlantirishni talab qiladi. So'nggi yillarda yuqori natijalarga erishishda an'anaviy tayyorlov usullariga qo'shimcha sifatida zamonaviy pedagogik texnologiyalar keng qo'llanilmoqda.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar – bu video-analiz, interaktiv mashg'ulotlar, simulyatsion va individual yondashuv kabi usullarni o'z ichiga oladi. Ularning qo'llanilishi sportchilarning texnik mahoratini tez va samarali rivojlantirish, koordinatsiya va tezkorlik qobiliyatlarini oshirish, shuningdek, motivatsiya va raqobatbardoshlikni kuchaytirishga yordam beradi.

Shu nuqtai nazardan, yuqori malakali qilichbozlarni tayyorlashda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni samarali qo'llash masalalari ilmiy tadqiqotlarda dolzarb va amaliy ahamiyatga ega. Ushbu maqolada yuqori malakali qilichbozlarni tayyorlashda pedagogik texnologiyalarning qo'llanishi, samaradorligi va amaliy tavsiyalari ko'rib chiqiladi.

Tadqiqot obyekti va usullari. Tadqiqotning obyekti – yuqori malakali qilichbozlarni tayyorlash jarayoni va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llashning samaradorligi.

Tadqiqot **Quqon shahri №1 sport maktabida** o'tkazildi. Eksperimental ishga yuqori malakali qilichbozlar va ularni tayyorlovchi murabbiylar jalb qilindi.

Tadqiqotda quyidagi usullar qo'llandi:

1. **Tahliliy-uslubiy metod** – ilmiy adabiyotlarni, metodik qo'llanmalarni va ilg'or tajribalarni o'rganish;
2. **Pedagogik kuzatuv** – sportchilarning mashg'ulot jarayonidagi texnika va taktika harakatlarini kuzatish;
3. **Pedagogik eksperiment** – zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash orqali sportchilarning tayyorgarlik darajasini oshirish;
4. **Test va diagnostika metodlari** – texnika, tezkorlik, koordinatsiya va jismoniy tayyorgarlik ko'rsatkichlarini aniqlash;
5. **Taqqoslash va tahlil** – an'anaviy va zamonaviy pedagogik yondashuvlar samaradorligini baholash.

Ushbu metodlar yordamida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llashning yuqori malakali qilichbozlarni tayyorlash jarayoniga ta'siri aniqlangan va ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqildi.

Tadqiqot natijalari. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash yuqori malakali qilichbozlarni tayyorlash jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Eksperiment davomida sportchilarning texnik mahorati, tezkorlik va koordinatsiya qobiliyatlari yaxshilandi, shuningdek, ularning taktika harakatlarini bajarish aniqligi oshdi.

Bundan tashqari, interaktiv mashg'ulotlar va video-analiz metodlari sportchilarning motivatsiyasini kuchaytirib, mashg'ulotlarga qiziqishini oshirishga yordam berdi. Taqqoslash natijalari an'anaviy metodlar bilan solishtirganda, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash bilan mashg'ulotlarning samaradorligi yuqori ekanligini ko'rsatdi.

Shu bilan birga, murabbiylar uchun ishlab chiqilgan metodik tavsiyalar yuqori malakali qilichbozlarni tayyorlash jarayonini yanada tizimli va natijali tashkil etishga imkon yaratdi.

Munozara. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash yuqori malakali qilichbozlarni tayyorlash jarayonida an'anaviy metodikalarga nisbatan sezilarli afzalliklarni beradi. Video-analiz va simulyatsion mashg'ulotlar sportchilarga o'z harakatlarini ko'rish, xatolarni aniqlash va tezkor tuzatish imkonini yaratdi. Bu esa texnik mahoratning tezkor va sifatli rivojlanishiga yordam berdi.

Shuningdek, interaktiv metodlar va individual yondashuv mashg'ulotlarni qiziqarli va motivatsion qiladi. Sportchilar mashg'ulot jarayonida faol ishtirok etib, taktik

harakatlarni tez va aniq bajarishga o'rgandilar. Bu esa ularning raqobatbardoshligini oshirish va musobaqalarda samarali natijalar ko'rsatishga yordam beradi.

Eksperiment davomida kuzatilgan boshqa muhim omil – murabbiylar uchun ishlab chiqilgan metodik tavsiyalar. Ular mashg'ulotlarni bosqichma-bosqich murakkablashtirish, individual xususiyatlarni hisobga olish va xavfsizlikni ta'minlashga imkon yaratdi. Bu yondashuv nafaqat texnika va taktika, balki jismoniy tayyorgarlik va koordinatsiya rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatdi.

Natijalar shuni ko'rsatdiki, zamonaviy pedagogik texnologiyalar yuqori malakali qilichbozlarni tayyorlash jarayonini nafaqat samarali, balki tizimli va nazorat qilinadigan holatga keltiradi. Shu bilan birga, ushbu yondashuv sportchilarning motivatsiyasi va mashg'ulotlarga qiziqishini oshiradi, bu esa uzoq muddatli rivojlanish va raqobatbardoshlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Umuman olganda, tadqiqot shuni ko'rsatdiki, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash yuqori malakali qilichbozlarni tayyorlash jarayonida texnik, taktika, jismoniy va motivatsion ko'rsatkichlarni kompleks ravishda yaxshilash imkonini beradi.

Xulosa. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash yuqori malakali qilichbozlarni tayyorlash jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Video-analiz, simulyatsion mashg'ulotlar va interaktiv usullar texnik mahorat, tezkorlik, koordinatsiya va taktika qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi.

Shuningdek, individual yondashuv va bosqichma-bosqich murakkablashtirilgan mashg'ulotlar sportchilarning motivatsiyasini oshiradi va ularning mashg'ulotlarga qiziqishini kuchaytiradi. Murabbiylar uchun ishlab chiqilgan metodik tavsiyalar mashg'ulot jarayonini tizimli, nazorat qilinadigan va xavfsiz shaklda tashkil etishga imkon yaratadi.

Shu bilan birga, tadqiqot shuni ko'rsatdiki, zamonaviy pedagogik texnologiyalar yuqori malakali qilichbozlarni tayyorlashda texnik, taktika va jismoniy tayyorgarlikni kompleks ravishda rivojlantirish hamda raqobatbardoshlikni oshirishda muhim vosita hisoblanadi.

Amaliy tavsiyalar:

- har bir sportchining texnik va taktika imkoniyatlari, jismoniy tayyorgarligi va rivojlanish darajasini hisobga olib mashg'ulot dasturini ishlab chiqish.
- video-analiz, interaktiv mashg'ulotlar, simulyatsion mashqlar va virtual tizimlarni qo'llash orqali texnik mahoratni tez va samarali rivojlantirish.
- mashg'ulotlarni oddiydan murakkabga o'tish tamoyili asosida tashkil etish, xavfsizlikni ta'minlash va sportchining rivojlanish sur'atini oshirish.
- o'yin shaklidagi mashg'ulotlar, raqobat elementlari va interaktiv metodlarni qo'llash orqali sportchilarning mashg'ulotlarga qiziqishini va qatnashuvini kuchaytirish.
- sportchilarning texnik, taktika va jismoniy tayyorgarlik ko'rsatkichlarini muntazam testlar yordamida kuzatish va mashg'ulot jarayonini moslashtirish.
- mashg'ulot jarayonini tizimli va samarali tashkil etishga yordam beruvchi metodik materiallar ishlab chiqish va qo'llash.

– yuqori malakali qilichbozlarni tayyorlash jarayonida pedagogik texnologiyalarni nafaqat texnik va taktika, balki jismoniy tayyorgarlik va psixologik holatni rivojlantirish uchun ham qo‘llash.

Adabiyotlar

1. Karimov A. **Innovative pedagogical approaches in high-performance fencing training.** – Tashkent: Sport Science Journal, 2021. – 24 p.
2. Tursunov R., Saidov F. **Adaptive methods in sports education for children with special needs.** – Samarkand: Pedagogical Research, 2022. – 30 p.
3. Муратова, Гулнара Рашитовна. "Вопросы стратегического управления в сфере физической культуры и спорта в ферганской области." *Инновации в педагогике и психологии SI* (2020).
4. Nazarov F.N. Yuqori malakali sportchilarni tayyorlashning zamonaviy usullari. – Toshkent: Fan va Texnologiya, 2020. – 200 b.